

PREDLOG ZA PREVOD: O TEORIJI MAKSIMALISTIČKOG ROMANA STEFANA ERKOLINA

Mladi italijanski teoretičar književnosti, Stefano Erkolino (1985), trenutno predavač na Jonsei univerzitetu u Seulu, objavio je 2014. godine dve vrlo zanimljive knjige na engleskom jeziku: *Roman-esej, 1884–1947*¹ i *Maksimalistički roman. Od Pinčonove Gravitacije duge do 2666. Roberta Bolanja*.² Erkolino iza sebe ima doktorat na Univerzitetu Akvile (*Università degli Studi di Aquilà*) kod komparatiste Masima Fusila,³ saradnju sa Frankom Moratijem⁴ sa Stanforda i nekoliko stipendija renomiranih institucija i fondacija za svoja istraživanja i sve to nas s pravom navodi na zaključak da imamo pred sobom knjige profilisanog i kvalitetnog književnog teoretičara.

Erkolinov *Roman-esej* u suštini je prepravljena verzija njegovog doktorskog rada napisanog na engleskom jeziku 2013. godine, a *Maksimalistički roman* u izvesnom smislu jeste, čini mi se, dalje razmišljanje o narativnim prostorima koje je pre svega zapadni roman u drugoj polovini prošlog veka istraživao i osvajao.

U svoje istraživanje o kom je ovde reč Erkolino je uključio sedam romana od kojih su četiri dela američkih pisaca: *Gravitacija duge* Tomasa Pinčona (1973), *Beskrajna lakrdija* Dejvida Fostera Volasa (1996), *Podzemlje* Dona Delila (1997), *Korekcije* Džonatana Frenzena (2001), a tri romana su dela neameričkih pisaca: *Beli zubi* Zejdi Smit (Velika Britanija, 2000), 2666. Roberta Bolanja (Španija, 2004) i *2005. posle Hrista* Babeta Fektorija (Italija, 2005). Erkolino navodi da je u svoju analizu mogao uključiti i druge romane kao što su *Žena i muškarac* (1987) Džozefa Makelroja, *Vi svetli, uzneseni anđeli* (1988) i *Centralna Evropa* (2005) Vilijama T. Volmana, *Gold Bag varijacije* (1991) Ričarda Pauersa, sva dela Vilijama Gedisa,⁵ kao i *Tunel* Vilijama H. Gasa. Međutim, on to nije učinio jer ne samo da bi tako veliki broj romana bilo

¹ Ercolino, Stefano. *The Novel-Essay, 1884–1947*, New York : Palgrave Macmillan, 2014.

² Ercolino, Stefano. *The Maximalist Novel. From Thomas Pynchon's Gravity's Rainbow to Roberto Bolano's 2666*. London: Bloomsbury, 2014.

³ Neke od knjiga Masima Fusila su: *Grčki roman: polifonija i eros (Il romanzo greco: polifonia e eros, 1989)*, *Drugi i isti: teorija i istorija dvojnika (L'altro e lo stesso: teoria e storia del doppio, 1998. i 2012)*; *Estetika književnosti (Estetica della letteratura, 2009)*. Fusilo je uredio sa Pjerom Bojtanjem četvorotomno delo *Evropska književnost – I tom: Prostori, vreme, pokreti (Aree, tempi, movimenti)*; II tom: *Remek-dela (Capo-lavori)*; III tom: *Književne vrste (Generi letterari)*; IV tom: *Velike teme (Grandi temi)*, 2014. godine.

⁴ Važnija dela Franka Moratija su: *Signs Taken for Wonders* (1983), *The Way of the World* (1987), *The modern epic: the world-system from Goethe to García Márquez* (1995), *Atlas of the European Novel 1800–1900* (1998), *Graphs, Maps, Trees* (2005), *The Bourgeois* (2013), *Distant Reading* (2013).

⁵ Gaddis, William. *The Recognitions*, 1955; *JR*, 1975; *A Frolic of His Own*, 1994; *Agape, Agape*, 2002.

komplikovano analizirati, nego zato što su to takođe dela američkih romansijera, a njemu je bilo stalo da istraži i proveri u kojoj meri je američki maksimalistički roman uticao na druge, evropske, književnosti.

Erkolinova knjiga ima jednostavnu i logičnu strukturu. U dužem uvodu autor daje pregled u dosadašnje teorije o savremenom romanu koje su mu poslužile kao baza za njegovo, a to su pre svega knjige dvojice Amerikanista. Pisac i profesor književnosti Tom Lekler (1944) razvio je svoju teoriju o romanu-sistemu (*System-Novel*) analizirajući prvenstveno Delilove romane,⁶ dok je profesor književnosti i književni biograf Frederik Robert Karl (1927–2004) bazirao teoriju o megaromanu (*Mega-Novel*) u svojim knjigama na osnovu američkih savremenih romana.⁷ Franku Moretiju je Erkolino dužan u jasnom definisanju konceptualnih kategorija koje je razvio na osnovu njegove knjige *The modern epic: the world-system from Goethe to García Márquez*. Nakon uvoda sledi prvi deo u kom imamo sedam, odnosno osam poglavlja (od kojih je prvih sedam numerisano, a osmo nije), dok drugi deo sadrži arapskim brojevima numerisano osmo, deveto i deseto poglavlje. Svako poglavlje je posvećeno jednom od deset ključnih elemenata maksimalističkog romana: dužina, enciklopedijski način pripovedanja, disonantna koralnost, dijegezo izobilje, celovitost, naratorska sveprisutnost, paranoična imaginacija, intersemiotičnost, etički angažman, i hibridni realizam. Ovih deset ključnih raspoznavajućih elemenata, međutim, nemaju rigidne okvire i granice, jer mnogi od njih u sebi sadrže nekoliko potkategorija. Tako, na primer, mešanje književnih vrsta i stilsko mnogoglasje nisu postale samostalne kategorije nego su uvrštene u kategoriju „Enciklopedijski način pripovedanja“.

Čitalac se može zapitati ne krije li se iza Erkolinove ideje da je maksimalistički roman izrazito američki proizvod izvesno kulturološko slepilo, uolikoj meri autor poznaje italijansku književnost i zbog čega je, recimo, data prednost skoro nepoznatoj *Babet Fektor* (*Babette Factory*) iza koje stoji grupa autora koja je objavila samo jednu knjigu, a ne recimo knjigama romansijera Antonija Moreska kao što su *Počeci* (*Gli esordi*) iz 1998. godine sa 544 stranica ili njegovom dvodelnom romanu *Pesme haosa*.⁸ Erkolino ne navodi, na primer, nijedan maksimalistički roman iz francuske ili nemačke književnosti, a da ne spominjemo književnosti koje pripadaju tzv. *manjim* jezicima, ali to je ujedno i stimulans za čitaoca da napravi i ispita svoju listu maksimalističkih romana. Zanimljivo je da je Erkolino iz svoje analize izostavio dela Roberta Kuvera koga Tom Lekler analizira zajedno sa knjigama Delila. Sigurno bi se mogla zameriti još po koja sitnica autoru, ali *Maksimalistički roman* je knjiga koja sigurno nije zanimljiva samo studentima Amerikanistike ili komparatistike, nego svima onima koji se iz ovog ili onog razloga bave književnošću. Erkolino je napisao interesantnu, informativnu i stimulativnu knjigu i verujem da je svakako vredno prevesti na srpski jezik, iako neka od analiziranih dela još nisu prevedena kod nas.

⁶ LeClair, Tom. *In the loop. Don DeLillo and the Systems Novel* (1988); LeClair. *The Art of Excess: Mastery in Contemporary American Fiction* (1989)

⁷ Vidi: Karl, Frederick R. *American fictions, 1940–1980. A comprehensive history and critical evaluation*. New York: Harper, 1983. i Karl, F. R. *American Fictions: 1980–2000. Whose America Is It Anyway*. Xlibris, 2001.

⁸ Prvi deo *Canti del caos* objavljen je 2001. i ima 393 str., dok se drugi deo pojavio 2003. i ima 410 stranica. Ova dva dela će se tek 2009. štampati u jednoj knjizi, koja ima 1072 stranice. Kao ekskurs moram da spomenem da je treći deo ove trilogije izašao 2015. pod naslovom *Nestvoreni* (*Gli increati*).